

Ide jutottunk

Legutóbbi számunkban feltettem a szónoki kérdést: „mi lesz a magyar könyvtárüggyel, mit szándékoznak tenni azok, akiket a mi választottjaink erre választottak?” A kérdésre továbbra is csend és hallgatás a válasz. Ez azt jelenti, hogy maguknak a könyvtáraknak kell cselekedniök, ahol lehet összefogni, ahol nem megy a kaláka, ott egyedül.

A népség-katonaság ugyanis egyre jobban igényli a könyvtárakat. A közművelődési könyvtárakban rekordokat döntött a beiratkozott olvasók száma, és minden más adat (helybenolvasás, kölcsönzés) emelkedést mutat. Ugyanilyen híradások érkeznek a tudományos és szakkönyvtárakból is. Az információ egyre kapósabb. Olykor, ha megfordulok a Széchenyi Könyvtárban, ámulva látom, hogy hosszú sorok állnak türelmesen, bebocsáttatásra várva. Változnak az idők. Néhány éve meglehetősen mérgesen írtam arról, hogy a nemzeti könyvtárba nem engedik be a harmadikos, negyedikes gimnazistákat, pedig az olvasótermek konganak az ürességtől. Nem sok idő múlva az OSZK vezetősége kitarta az ajtót a középiskolák felső évfolyamosai előtt. Most már nagyon szeretné visszavonni az engedélyt, mert a diá-

kok elveszik a helyet a kutatók elől... Én pedig, hitetlen Tamás, megkövetem az ekléziát.

Tehát! Nagy örömünkre szolgál, hogy így fellendült az olvasási kedv, mindent meg kell tennünk, hogy élesszük a tüzet. Csakhogy a tűz élesztéséhez oxigén kell, a mi esetünkben ez az oxigén a pénz. Pénz pedig nincs. Nincs könyv- és folyóirat-beszerezésre, nincs a működtetésre. Jó néhány nagykönyvtárunk úgy menekült meg a részleges bezárástól, hogy a művelődési kormányzat egyszeri segílyt nyújtott nekik, ki tudja honnan összekapart pénzből. De mi lesz jövőre. És ki tudja, mi lesz azokkal a könyvtárakkal már az idei télen, amelyek a szegényasszony kamráját örökölték, a frissen alakuló önkormányzatoknak úgy kellemenek, mint púp a hátukra.

A könyvtárvezetők megpróbálnak ügyeskedni. Kitalálták a beiratkozási díj helyett a „becsületperselyeket”, nem is titkoltan abban reménykedve, hogy így több pénzhez jutnak. Felélik a még meglévő tartalékaikat: bérbeadják a nélkülözhető helyiségeket, eladják a kislejtezett könyveket (bagóért), a járműveket (ha vannak). Némelyik könyvtárban pénzt (nem is keveset) kérnek a videokazetták kölcsönzésé-

ért, nem adják ingyen a másolatokat (pedig a Soros-gépek kopírozásait elvileg ingyen kéne adni). Az utolsó lehetőség a spórolásra a példányszámok csökkentése. Ezzel igyekeznek elérni, hogy lehetőleg ne szűküljön a választék, inkább az olvasónak kelljen többet várnia.

Mindezek a machinációk nem változtatnak a lényegen: a könyvtárak pusztá létükért küzdenek, miközben szolgáltatásaikat nem akarják szűkíteni, sőt minőségük javítását tűzik ki célul.

Mit lehet ilyen helyzetben csinálni? Például koldulni. Kéregetni többféleképpen lehet. A legszemérmesebb módja az, ha a rászoruló nem kiabálja ki elesetségét, csak lehajtott fejjel hallgat, remélve, hogy a tehetősek felismerik nyomorúságukat és löknek valami alamizsnát.

Így „lökött” a Volkswagen-alapítvány 300 ezer márka értékű könyvet nyolc magyar könyvtárnak. Mégpedig a pécsi, a debreceni, a budapesti (ELTE) egyetemi könyvtárnak, a Közgazdaságtudományi Egyetem Könyvtárának, az FSZEK-nak és az MTA Központi Könyvtárának száz-százezer, a Széchényi Könyvtárnak pedig 200 ezer márka erejéig. Az adott összegből nem csak nyugati kiadású könyveket, hanem folyóiratokat is lehet rendelni. Mellesleg a VW nem kivételez Magyarországgal, ugyanilyen adakozási szándékot nyilvánított ki Csehszlovákia, Lengyelország és Bulgária irányába is, mivel segíteni kell a kelet-európai országokat a szellemi infrastruktúra újjáépítésében.

Ugyancsak alamizsnálkodásra hívja fel olvasóit a *Die Presse* című osztrák lap. Eszerint az olvasók három hónapra fizessék elő az újságot magyar, csehszlovák és lengyel egyetemi könyvtárak számára, mivel „az ébredező demokráciák jövődő értelmiségének nagy szüksége van a sokoldalú tájékozottságra”.

Tessék ehhez még hozzáolvasni *Fogarassy Miklós* cikkét Samu bácsiékről.

Ide jutottunk!

*

Másutt sem gondtalan az élet. Ennek bizonyosságaként közöljük az újsütetű *Pódium* rovatunk három németből fordított írását. A német (NDK) kollégák egyrészt speciális gondokkal birkóznak – meg kell szabadulniuk a bolsevik irodalomtól, és új, demokratikus irodalmat kell beszerezniük –, másrészt ugyanolyan szorító problémáik vannak, mint nekünk

– mi lesz a szakszervezeti könyvtárakkal, ki fog dönteni a pénzügyi keretek elosztásáról, mi lesz a hálózatokkal stb. Úgy hiszem, sok tekintetben hasonló kihívásokkal kell szembenézniük, mint magyar kar- és sorstársaiknak.

Más. Amolyan háztáji gond és baj. Jó néhány könyvtáros egyedileg rendelte meg lapunkat, átérezve a végveszélyt, amely bennünket fenyeget. Nagyon-nagyon köszönjük mindenkinek, aki anyagi áldozatra is képes a *Könyvtáros* fennmaradásáért. Csakhogy nem kapják a lapot. Némelyek egyáltalán semmi ellenértékhez nem jutnak, másokhoz a *Kóta* című lapot kézbesítik. Reklamálásukra persze nem is válaszol a Posta. Mit tehet a szerkesztőség ilyen viszonyok között? Egyetlenegy, reménykedik. Reménykedik, hogy egyszer megtörtetik a Posta monopóliuma, s hogy egyáltalán más lesz a világ.

Bereczky László

A cikkek és ismertetések szerzőik véleményét tükrözik, és nem képviselik szükségszerűen a szerkesztőség álláspontját. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.